

Europa, rere la pista de la CIA

Avió espia nord-americà U-2 sobrevolant algun indret d'Europa.

Des de l'11-S, els serveis d'intel·ligència nord-americans han centrat els seus esforços en la lluita contra el terrorisme, però ONG i organismes internacionals acusen la CIA d'haver utilitzat el territori europeu per traslladar-hi detinguts i establir-hi presons secretes. Ara el Parlament europeu i el Consell d'Europa investiguen la veracitat d'aquestes acusacions i també si els governs de la UE han estat còmplices de les suposades activitats il·legals de la CIA en territori comunitari.

El diari nord-americà *Washington Post* va destacar al novembre del 2005 la suposada existència d'una xarxa de presons secretes de la CIA arreu del món que servien per interrogar presumptes terroristes. Arran dels atemptats de Nova York l'11 de setembre del 2001, els serveis secrets nord-americans havien intensificat la lluita contra l'anomenat terrorisme global i seguien de prop la pista de Bin Laden i del seu entorn. Les pràctiques habituals de la CIA en aquestes presons, segons denunciava el rotatiu, deixaven de banda tota legalitat internacional i representaven una clara vio-

lació dels drets humans. El *Washington Post* feia públic el nom de vuit estats on hi havia els centres de detenció de la CIA i assegurava que existia un acord tàcit amb les autoritats de cada país. Entre la llista hi havia Polònia, membre de la UE, i Romania, en via d'adhesió.

Des de llavors fins ara s'han succeït noves informacions relacionades amb les suposades activitats dels serveis secrets nord-americans. A més de les presons i de centres de detenció il·legals de l'Europa de l'Est, la CIA també ha utilitzat, segons aquestes informacions, aeroports europeus per fer escales en el

trasllat dels detinguts. De fet, es considera provat que avions de la CIA van fer escales als aeroports de Mallorca, Barcelona, així com a les Illes Canàries. Falten proves, però, per determinar amb exactitud quines persones transportaven els avions i per què.

Davant tots els interrogants que plantejava l'assumpte i el poc interès que van aixecar les acusacions en els governs dels socis europeus, el Parlament europeu va decidir crear una comissió temporal per investigar els fets. Es constituï el passat 26 de gener i té, entre les seves prioritats, aclarir si la CIA ha fet res que vagi en contra de la le-

galitat internacional i els drets humans i investigar si els governs de la UE estaven al corrent de les activitats dels serveis secrets nord-americans i, per tant, si en van ser còmplices. Paral·lelament, el Consell d'Europa, un òrgan integrat per 46 estats del continent europeu que vetlla pel compliment dels drets humans, també investiga l'afer. De la seva banda, les ONG Human Rights Watch i Amnistia Internacional han denunciat casos concrets de segrestos i tortures a Europa comesos per la CIA.

Segons el relat de les ONG, les presons ubicades a Polònia i Romania eren centres de tortura on anaven a parar presumptes terroristes, molts dels quals se'ls vinculava a Al-Qaida, que eren sotmesos a tortures i maltractaments. Human Right Watch i Amnistia Internacional basen les seves acusacions en dos elements. El primer, el testimoni de suposades víctimes. El segon, la informació que tenen segons la qual diferents vols dels serveis secrets dels EUA van viatjar des de l'Afganistan i Guantánamo (Cuba) fins a aeroports secundaris de Polònia i Romania entre el 2003 i el 2004.

Els governs polonès i romanès han negat les acusacions i ni les ONG ni les investigacions dels organismes oficials han pogut provar l'existència de les presons. Hi ha indicis, però no hi ha proves. El més sorprenent del cas és que el Govern nord-americà no amaga que hi hagi presons d'aquest tipus en territori europeu, però nega que s'hi facin tortures o que qualsevol altra activitat violi els drets humans.

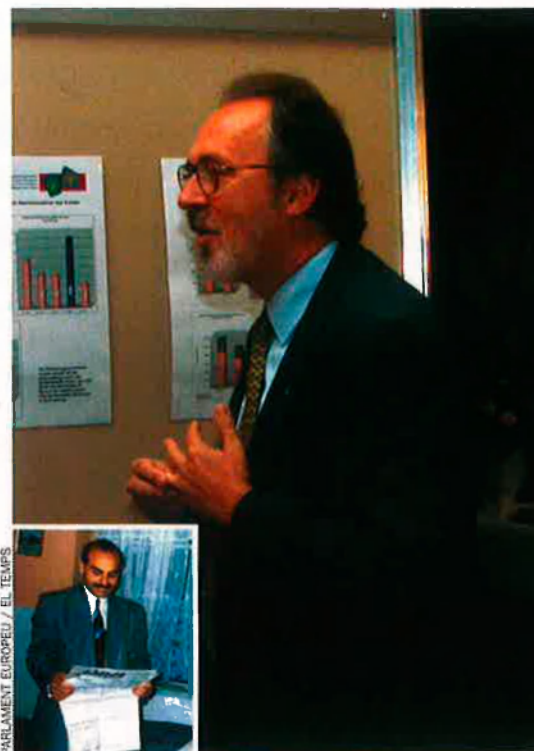
Si bé no s'han trobat fins ara proves concloents sobre les presons, sí que n'hi ha sobre els centenars de vols de la CIA que han fet escala no solament a l'estat espanyol sinó també a la Gran Bretanya, Alemanya, Suïssa, Portugal, Xipre, Macedònia i Grècia. A Espanya, només un jutjat de Mallorca ha obert diligències pels vols secrets. Un informe que la Guàrdia Civil va remetre a la fiscalia de Mallorca revela que almenys deu avions amb personal de la CIA van fer escala a l'aeroport mallorquí de Son Sant Joan entre el 22 de gener del 2004 i el 17 de gener del 2005. L'informe aporta detalls dels avions, com les matrícules i l'empresa propietària (nord-americana), així com la

procedència i destinació dels vols: Líbia, l'Afganistan, l'Egipte, Jordània, Guantánamo i Washington, la capital nord-americana i propera al Pentàgon i a la CIA.

L'informe policial inclou interrogatoris als responsables de l'aeroport mallorquí. Cap d'ells aporta dades rellevants, però confirmen que no van examinar l'interior dels aparells ni van comprovar quants passatgers hi havia ni els seus noms perquè, com que es tractava de vols privats, els responsables de l'aeroport anoten només el nombre de passatgers i tripulants que informa el capità de l'avió, sense més comprovacions. Es dona la circumstància que en alguns d'aquests vols només constava que hi viatjava tripulació, però cap passatger. Segons l'eurodiputat Ignasi Guardans, representant de Convergència Democràtica de Catalunya (CDC) en el grup europeu dels Liberals, el fet que molts dels avions declarassin portar només tripulació és, si més no, sospitos.

Ignasi Guardans és un dels 46 membres de la Comissió Temporal del Parlament europeu que investiga les suposades activitats il·legals de la CIA a Europa. L'eurodiputat considera que és difícil creure que els agents de la CIA actuaven sense el vist-i-plau dels serveis secrets dels estats europeus. "No s'explica que hi hagi hagut centenars de vols de la CIA per Europa i que els serveis secrets d'aquí no s'hagin fet mai cap pregunta i no en sàpiguen res. A nosaltres això ens resulta increïble." Tot plegat fa pensar, segons Guardans, en un pacte de silenci entre els governs europeus i Washington. "El més probable és que els serveis secrets tinguessin coneixement de les activitats de la CIA però miressin cap a una altra banda", afirma l'eurodiputat català.

Els vols que van fer escales en aeroports comunitaris també estan vinculats a altres irregularitats comeses, presumptament, per la CIA. Es tracta dels segrestos de ciutadans sospitosos d'estar relacionats amb el terrorisme. Segons les ONG, agents dels serveis secrets nord-americans han detingut en els darrers anys diverses persones i les han traslladat amb avió a presons secretes per ser interrogats durant dies al marge de qualsevol legalitat. El relat dels detinguts que posteriorment han

A la part superior, Dick Marty, el fiscal del Consell d'Europa que investiga el tema de la CIA. A sota, Abú Omar.

estat alliberats és la prova més evident d'aquesta pràctica. El cas més clar, que investiga la justícia italiana, és el segrest d'Abú Omar, un imam d'origen egipci amb estatut de refugi polític a Itàlia. Va ser el febrer del 2003 a Milà. 22 agents de la CIA van detenir Omar enmig del carrer i el van portar a la base nord-americana de Ramstein (Alemanya). D'allà el van traslladar en avió fins al Caire (Egipte), en un vol que està inclòs en la llista de sospitosos. De fet, el mateix aparell va fer en una altra ocasió una escala a Son Sant Joan. Segons el relat d'Abú Omar, a Egipte va ser empresonat i torturat.

El fiscal del Consell d'Europa que investiga el tema de la CIA, Dick Marty, també considera que hi ha indicis que hi ha hagut centres secrets de detenció il·legal a Europa, però de moment no n'hi ha proves. Marty és molt crític amb els governs europeus, que acusa de passius. De fet, en les darreres setmanes no s'ha cansat de recordar que sense la cooperació de les autoritats europees serà molt difícil de conèixer la veritat.

*Laia Forés
Brussel·les*